

לקראת פסח [19] | הרב אליעזר קשת'אל

הבכורה - האחריות להמשכת שרשרת הדורות

¹ מכת בכורות היא המכה היחידה שסומנה מראש כבר בפרשת שמות כשמשה נשלח לפרעה בפעם הראשונה הקב"ה אומר למשה 'לך אל פרעה... הינה אנוכי הורג את בנך בכורך' - אומר רש"י: 'מראש התרעה בו את המכה הכי חמורה'... אם אתה לא תשחרר לשם תגיע.

א"א שלא לקשר את זה לכך שבאותה פרשייה עמ"י מכונה 'בני בכורי ישראל' - הגדרה זו היא מלווה אותנו ביצ"מ. פעמיים אנחנו מצווים על דין בכורה..

קדושת הבכורה היא מאוד מהותית לקדושת ישראל וזהו 'קודש ישראל לד' ראשית תבואתו' באיזה מובן אנחנו הבן הבכור של הקב"ה? הרי מבחינה היסטורית יש עמים שקדמו לנו...

אפשרות אחת לאמר - שלבכור יש תכונה - שיש לו אחריות מתמדת למורשת של האבא! שהבנים לא ינותקו ממורשת האב. כמו שמצאנו אצל יוסף הצדיק שזה לבכורה - קיבל פי שניים בנחלה [אםפריים ומנשה] כי הוא כל היום בתודעה להמשיך את השושלת והערכים 'העוד אבי חי'...

ולכן הבכור מקבל פי שתיים!

יעקב אבינו נלחם על הבכורה כי הוא רואה בה את המשכיות של הסבא/האבא ובאותו יום שאברהם נפטר יעקב נלחם על הבכורה עם עכשיו...

תכונת הבכורה = תכונת האחריות!

עם ישראל הם בכורים כי אותם מעניינים 'ברמה הלאומית' למורשת הקב"ה - זה ענינו ולכן זוכה להיות 'בני בכורי' ולכם אומר הקבה לפרעה שאם הם לא יצאו אז אין זכות קיום למציאות.

הבן הבכור מבחינה ביולוגית הוא 'המהפכן' הגדול ביותר בעולם, האדם שנולד האינסטינגט הקיומי שלו הוא הכי חזק! האדם מיד נאבק על עצמו/ על הנכס שלו... עד שנולד הילד/ה הקטן ששם ברגע אחד האדם הופך להיות יצור שהדבר הכי מרכזי בחייו הוא ה'בן' - כל הציר המרכזי של החיים משתנה ברגע אחד! כשנולד תינוק - כל סדר היום/השקעה / עבודה - הכל סביבו!

הולדת הבכור זה השיטה שאיתה הקב"ה מוציא את האדם מהיצר הרע, מהדאגה אל הקיום העצמי /פרטיות שלי...

בכור = צא מהיצר הרע שלך...

ולכן כל עולם הקדושה נקרא 'בכורה' - 'קדש לי כל בכור'...

כל הדרך לצאת לקדושה - זה דרך אותו הבכור...

עם ישראל 'בני בכורי' - העם שמבשר לעולם את הקדושה במציאות

במקום להיות עסוק בקיום של עצמו אנחנו עם שעושה מהפכה עולמית והיא - שהנושא העיקרי במציאות היא 'הקדושה'... אנחנו יוצאים ממצרים לא בשביל מטרה קיומית אלא בשביל הקדושה, בשביל להיות עם שהנושא שלו זה הקדושה...

ולכן אנחנו משביתים את החמץ - היצר הקיומי- ההנאה- האנוכיות - להגיד שזה לא העיקר אלא הקורבן, לחיות את הקדושה...

ולכן אנחנו מצווים על 'פדיון בכור' שבכל אחד ואחד מישראל יש 'בחינת' כהונה!

ואכן במדרש כתוב גם הנשים הבכורות המצריות מתו. והיחידה שניצלה 'בתיה בת פרעה' או כי משה התפלל או בזכות מעשיה - היחידה שהתעלתה מעל הדחף הלאומי המצרי ועשתה מעשה של הצלה...

ובעקבות המדרש יש דעות בראשונים שגם נשים צריכות לצום בתענית הבכורות.

וכך גם בביה"ק אנחנו רגילים שהכהנים הם העובדים אך לא ברור מה יהיה לעתיד לבוא - אולי תחזור העבודה לבכורות. הרב קוק מחדש בכתביו שזה יהיה אחד התקנות של הסנהדרין 'שיחזירו את הבכורות למקדש'...

דרך הבכורה אנחנו נפגשים עם עולמה של הקדושה.

אנחנו זוכים לסיים תורה ולפגוש תורה של עולם הנצח, עולם שלא נגמר ולא תלוי בשינויי הטבע או האדם.

ככה ראינו כל השנה האחרונה שכשאתה אווז בתורה היא 'נצח ישראל' וגם כשהכל מסביב 'עום' התורה היא תורה! יש תורה והיא עומדת ויציבה...

זה נכון כשהיה ברמה הבריאותית ונכון ברמה הלאומית...

יש לנו את הוודאות של גאולת הקב"ה את ישראל, יש לנו תורה, מצוות 'זה חיינו'

מתוך נקודת הוודאות הזו מסתכלים על מה שקורה מסביב - עם פרופורציות של האירועים.

הרב אלישע וושליצקי היה מגיע לכל מיני מקומות ללמד תורה - היה מגיע לבי"כ והיה שואל 'מה האירוע המרכזי שהיה השבוע' ואחרי שענו לו כלמיני הוא היה אומר: זהעכשיו! זה 30 אנשים התכנסו ללמוד תורה השבוע כאן בביה"כ... למה? כי זה נצח נצחים בוודאות!

חג שמח, בשורות טובות ישועות ונחמות.

¹ שיכתוב [יב' ניסן, תשפ"א] - פנימי לא מוגהה